
Márton László

ÖZÖNVÍZ ELŐTTI ÓRIÁSSÜNDISZNÓ

EGY KÉSZÜLŐ REGÉNYBŐL

Ha a fehér felhők belekapaszkodnak a Tödi csúcsaiba, és ott lebegnek körülöttük, miközben másféle, sötétszürke felhők levonulnak a völgybe, olyankor azt mondják a helybeliek: „Jön a szürke völgykapitány.” Vagy ahogy a régi mondóka hirdeti:

Ha a Tödi kalapot hord,

Tierfehdben az idő nagyon zord.

A szürke völgykapitány, ez a párából és ködpázmákból gyúrt óriás megérkezett Tierfehdbe. Külsejére nézve olyan, mint egy kantonszövetségi harcos egy rég elfelejtett évszázadból, amint háborúba vonul a Tödi-vidékről, hogy legyőzze a Habsburgok lovagjait. A szürke völgykapitány a Linth partján menetel folyásirányban, és a háta mögött eltűnik a Tödi, a kalapjával együtt. Zuhog, mintha dézsából öntenék, és a levegő metszően hideg, amilyen errefelé, a Linth völgyében április elején szokott lenni.

Sidi és Karl K. a szürke völgykapitány nyomdokaiban haladnak, lefelé gördülnek a Linth menti országúton a DKW „Frontwagen”-nel. A kormányon Sidi ül, akit Karl K. ilyen helyzetekben, Goethe *Fausztjára* utalva, „kocsihajtó fiú” néven emleget, ami talán azt is jelenti, hogy az öregedő férfi fiú-szerű tüneményt akar látni a már szintén nem igazán fiatal nőben. A kirándulás ürügye a kíváncsiság: Karl K. már megint át akarja olvasni az osztrák sajtót. A Linth völgyéig menekült a bécsi hétköznapiak elől, mégis napjában legalább háromszor felteszi a kérdést: „Mi újság a Bécsi-erdő háta mögött?”

A legközelebbi hely, ahol osztrák újságok beszerezhetők, a glarusi posta. Csakhogy, mint máris kiderül, ma Angyalavató Napja van, kanton-szintű hivatalos ünnep, amely annak a körülbelül nyolcszáz évvel ezelőtti végbement csodának az emlékét őrzi, amikor a helybeli kegykápolnát a sargansi püspök helyett, aki tengelytörés miatt nem tudott megérkezni a felszentelésre, Jézus és Szent Fridolin, valamint egy seregre való angyal avatta fel, akik ott megjelentek, és az eseményre összecsoportosult helybelieknek barát-

ságosan integettek, és erre való tekintettel a mai napon a glarusi postahivatal zárva tart.

Sidi és Karl K. tovább kell autózzon Näfelsbe, ahol az antikvárium ma is nyitva tarthat, és ott a régi könyveken kívül friss újságok is kaphatók. Az antikvárium a főtéren van, mindjárt az emlékműnél, a „letzi” maradványai mellett.

Mi az, hogy letzi?

A letzi az alpesi völgyekre jellemző fal volt, völgyzáró sáncfal. A näfelsi letzit a Linth hordalékköveiből építették, meszes habarccsal, vastagra és erősebbre. A marhatolvajok és fosztogatók ellen épült, őket gátolta meg abban, hogy egész csordákat vagy akár egyetlen tehenet is elhajtsanak a völgy fölötti legelőkről, de ellenséges csapatnak is útjába állt, ha be akart nyomulni a völgybe. Ha a näfelsi letzi újjáépülne az eredeti formájában, amit egyre határozottabban szorgalmaz Bernben a Nemzeti Tanács, akkor még a német Wehrmacht sem tudná elfoglalni a Linth völgyét, ha esetleg támadást indítana.

A letzi mentén a külső oldalon széles és mély sáncárok húzódtak, és azt a földtömeget, amelyet az árok ásásakor kiemeltek, felhalmozták a belső oldalon. Ezáltal, ha támadásra került sor, a kantonszövetségi védők legalább két méterrel magasabban helyezkedtek el, mint az agresszorok.

Ilyen támadásra 1388 áprilisában került sor, a támadók pedig a Habsburg-ház lovagjai voltak, Donat von Toggenburg gróf és Johann von Werdenberg gróf vezetésével. Azon az áprilisi napon ugyanolyan hideg volt, mint ma, 1934. július 18-án, és a szürke völgykapitány sűrű ködréteget hajtogatott szét a näfelsi letzisánc fölött, ahol a bátor glarusi harcosok, körülbelül négyszázan, megerősítve még legalább két tucat rendíthetetlen Schwyz és Uri kantonbeli daliával, tízezer nehézfegyverzetű osztrák lovagot próbáltak feltartóztatni.

A glarusiak száján kiszaladt egy vérfagyasztó „bumperlibumm!!!”, a schwyziek fogai kerítése mögül kibukfencezett egy irtózatot „aberdadad-rax!!!”, és Uri kanton lakóinak torkából kihömpölygött egy hátborzongató „hollárihohóhahahuhú!!!”, de sajnos mindez nem érte el a kívánt hatást. Az osztrák lovagok kétségkívül furcsállták a kantonszövetségi csatakiáltásokat, de igen kevéssé ijedtek meg, helyette inkább néhány perc alatt átküzdötték magukat a letzin.

A kantonszövetségi védők, a szürke völgykapitány oltalmazó palástja mögé bújva, visszahúzódtak a letzitol a völgy nyugati hajlatáig, és a lova-

gok, akik nem ismerték a terepet, meg sem kísérelték üldözőbe venni őket, inkább a sűrű ködben nekiálltak a fosztogatás műveletének.

A nyugati völgyhajlatban viszont egyszerre csak megjelent Szent Fridolin, a Linth-völgy patrónusa, és biztató beszédet intézett a glarusiakhoz, a schwyziekhez, valamint az Uri-beliekhez: vívják ki örök szabadságukat még a mai napon! Ő, Fridolin egyszer már a buzgó imádság erejével kitérítette a medréről a Rajna vizét; hasonló csodát a Linth vizével is előidézhet! Ő egyszer már a buzgó imádság erejével életre támasztotta a legendából ismert testvérpárt, Ursót és Landolfot, a Glarus-vidék egykori tartományurait, amikor félig-meddig már a feloszlás állapotában leledzettek; hasonló csodát most is végbevihet, és a két kiskirály, akiknek családja már hétszáz évvel ezelőtt kihalt, fűrészszel a kezében színre fog lépni a weeseni fahídnál, a híd cölöpjeit elfűrészelik, és így a maguk félig elrothadt módján ők is kivesszük a részüket a Habsburg-zsarnokság elleni küzdelemből!

A näfelsi antikvárius felugrik a számlái mellől, és ezt kiáltja, még hozzá háromszor egymás után: „Nincsenek már könyveim!” A polcai csak úgy roskadoznak a régi könyvektől, köztük a „kocsihajtó fiú” fölfedezi Aegidius Tschudi *Helvét krónikájának* első kiadását, Karl K. pedig megpillantja Johann Scheuchzer *Svájcország Természettörténete* című könyvét, amely egy kiváló munka, és amelyet még a háború előtt el akart olvasni a bécsi Udvari Könyvtárban (azóta Nemzeti Könyvtár), de sohasem tudott időt szakítani rá. Ezért hát a nincsenekmárkönyveim kiáltás olyasmit jelenthet, mint a bumperlibumm meg az aberdadadrax meg a hollárihohóhahahuhú és más hasonló harcos, mi több, szabadságharcos kiáltások. Kérdés persze, hogy a bécsi szerkesztőnek és a näfelsi antikváriusnak hasonló elképzeléseik vannak-e a szabadságról.

Az utóbb említett férfiúnak, ha könyvei nincsenek is, újságjai persze hogy vannak, még osztrákok is, hogyne, köztük a *Neue Freie Presse* és a *Wiener Tageszeitung*, nyilván nem a legfrissebbek, még csak nem is tegnapiak, hanem múlt hetiek, de az igazság, amely megnyilatkozik a sajtószabadságban, nem gyorsan romlandó halfilé – így az antikvárius –, hanem még egy hét elteltével is élvezhető.

Tavalyig a *Reflektor* is kapható volt itt, egy érdekes bécsi magazin, amelyet időnként ő, az antikvárius is elolvasott, de az utóbbi hónapokban nem jelentek meg új számai. Tulajdonképpen kár. A szerkesztője egészen különleges személyiség lehet. Ő maga írta a *Reflektor*ba az összes cikket. Önmagán kívül senkinek az írásait nem akarta megjelentetni. Az illetőnek minden lehetséges és lehetetlen kérdésben megvolt a véleménye: apodiktikus

és diktatórikus, abszurd és absztrúz megnyilvánulásai voltak. De most, hogy drasztikusan megváltoztak a viszonyok, többé nem nyilvánít véleményt. Sajnos. Másfelől jól teszi. A harmadik Walpurgis-éj előtt, amely küszöbön áll, a vélemény hamarabb elolvad, mint a Tödi tetejére hullott hó.

Az antikvárius neve Winkelried, és annak a hasonló nevű szabadsághősnek a leszármazottja, aki 1388 tavaszán váratlan fordulatot adott a näfelsi csatának. A glarusi, schwyzi és Uri-beli állattenyésztők, kihasználva a ködöt és a hóvihart, rátámadtak Toggenburg gróf fosztogató gavallérjaira. A szabadságharcosok, rövid küzdelem után, csaknem Weesen városáig üldöztek a menekülő ellenséget, és a város már meg is nyitotta kapuját a lovagok előtt. Csakhogy ebben a szempillantásban a helyszínre érkezett egy másik csapat, csupa dölyfös lovag, négyezer főnyi élő erő Werdenberg gróf lobo-gója alatt, arra készülve, hogy megsemmisítő vereséget mérjenek a kanton-szövetségiekre.

Ez volt Winkelried életének – és halának is – nagy pillanata.

Winkelried – nem az antikvárius, hanem az ősapa – úgy, ahogy volt, fegyvertelenül és páncélt nem viselve, odaugrott a feudalizmust megtestésítő osztrákok áttörhetetlen falanxa elé, akik aztán annyi lándzsát döftek a testébe, hogy percekben belül úgy nézett ki, mint egy özönvíz előtti óriás-sündisznó, és önfeláldozó lelkét rögvest kilehelte.

A nemes lovagok büszke paripái elbotlottak a holttestből kimeredő lád-zsákban: ezáltal kettészakadt a falanx, a lovagok összezavarodtak, és pánik tört ki közöttünk, a szabadságharcosok pedig visszanyerték fölényüket.

Az osztrákok egy része a Linth folyása mentén próbált elmenekülni, de mi történt? Hirtelen egy hatalmas víztömeg, egy irtózatos erejű árhullám tört rájuk hátulról, és elsöpörte őket. Mintha Szent Fridolin a szívének melegével egy pillanat alatt megolvasztotta volna a Tödi összes gleccserét, vagy mintha ugyanez a védőszent a lelke tágasságával átmeregette volna a Linth medrébe a Walensee, vagyis Cethal-tó teljes vízkészletét.

És mi történt azokkal a lovagokkal, akik Weesen felé igyekeztek, hogy a városfal mögött találjanak menedékre? Amikor át akartak jutni a Maag fölött, amely a középkorban sokkal szélesebb és mélyebb volt, mint manapság, mert folyószabályozás előtt a Walensee vizét vezette le a Linthbe, és lo-vaikkal ráfutottak a weeseni fahídra, semmibe vették a derék Kuoni pásztor jó szándékú figyelmeztetését. Kuoni pásztor, sajtárral a vállán, arra próbálta felhívni a megfutamodott lovagok figyelmét, hogy feltámadt Urso, még-hozzá öccsével, Landolffal együtt, és valami rendkívül veszélyes tervet for-gathatnak a fejükben!

Tegnap látták őket itt a környéken, mondta Kuoni pásztor a lovagoknak, errefelé mászkált a két felfúvódott hulla, még hozzá rönkfűrészsel a kezében! Semmi kétség, a feltámasztott fivérek voltak! Itt sertepertéltek a fűrészsel a híd körül! Senki sem merte elkergetni őket, annyira félelmetes kinézetük volt!

A lovagok kinevették a derék pásztor, sajtárral a vállán. Leemelték a sajtárt, megveregették a vállát, aztán visszarakták a sajtárt, és azt mondták: nem félnek ők a feltámadóktól, csak a felkelőktől és a fel nem támadó támadóktól, és még azoktól is csak a mai napon félnek, mert holnap már egy szikrányit sem fognak félni, még a zendülő svájciaktól sem.

Nagyon is igazuk lett, mert a következő pillanatban, amikor rálovagoltak a hídra, az összeomlott alattuk, ők pedig belefulladtak a Maagba, lovastul. Így tehát azzal az állítással, miszerint másnap nem éreztek félelmet, nehéz volna vitába szállni.

Az antikvárium ablakából jól látható a csata emlékműve, egy szürke gránitból faragott obelisz, rajta a megaranyozott évszám: 1388.

Neues Wiener Journal 2 frank 20. Neue Freie Presse 3 frank 70. Illustrierte Kronen-Zeitung 1 frank 90. Das Interessante Blatt 1 frank 50. Salzburger Zeitung 1 frank 20. Wiener Neueste Nachrichten 2 frank 10.

Három napja nagy feltűnést keltett az a sajtóközlemény, miszerint egy birodalminémet gimnazistát letartóztattak a szövetségi kancellár ellen szándékozott merénylet gyanúja miatt. A gyanúsítottat a birodalminémet-osztrák államhatáron, Oberkappel határátkelőhelyen egy osztrák vámtisztviselő állította meg. A gyanúsítottnál a poggyász átvizsgálásakor egy revolver találtatott, amellyel állítólag a szövetségi kancellárt akarta lelőni. Mindazonáltal kiderült, hogy a látszólag halálhozó fegyver mindössze gázpisztoly, amellyel a gyanúsított a helyszínen két lövést adott le a vámtisztviselőre, aki a lövésektől elvakítva, kénytelen volt elereszteni a fiatalembert, aki ennek következtében elszaladhatott. Az osztrák csendőrség ennek ellenére még aznap megtalálta és őrizetbe vette a birodalminémet gimnazistát a Zöld Fához címzett vendéglő kerthelyiségében. A gyanúsított beismerte, hogy csakugyan szándékában állt megölni a szövetségi kancellárt, de csak később, és valódi lőfegyverrel, és hogy jelenleg csak azért utazott Ausztriába, hogy politikai propagandatevékenységet folytasson.

Tanuljon Ön is úszni a Diana-fürdőben! Úszásoktatás a legmodernebb módszerekkel kezdőknek és kevés gyakorlattal rendelkezőknek! Pillangóúszásoktatás kizárólag uraknak! Tandíj tíz schilling plusz a minden alkalommal fizetendő uszodajegy hetven groschen!

Szegénykém, tényleg hülye vagy?

Eszed a PEZ-gumicukortól lenne nagy!

A bécsi Urania Művelődési Ház ezúton tudatja a közönséggel, hogy a rendezvények egy robbantás miatt átmenetileg szünetelnek.

A kindbergi csendőrőrs (Stájerország) letartóztatta Bruno Wulz mürzzuschlagi illetékességű, nemzetiszocialista politikai identitású segédmunkást, aki felgyújtotta Florian Biedermann hazafias-frontista középparaszt szénatárolóját. A letartóztatott személy beismerte a bűncselekmény elkövetését, azt azonban megtagadta, hogy közölje felbujtóinak kilétét.

Az idei Salzburgi Ünnepi Játékok július 21-én, szombaton veszik kezdetüket dr. Richard Strauss zenei vezényletével.

Élvezetet az élet még most is ad:

Dohányozni tilos, de PEZ-ezni szabad!

Tegnapelőtt Salzburgban, a Chiemseehof előtti csatornában bomba robbant, amely az épület falában óriási folytonossági hiányt hagyott maga után.

Tegnap este Salzburgban az Elektromos Művek tartományi igazgatója, Josef Vonwegen személygépkocsijának robbanószerkezet általi explóziója eszközöltetett. A jármű kigyulladt és kiégett.

A londoni *Times* cikkírójának véleménye szerint azok az aljas módszerek, amelyekkel az osztrák szélsőségesek megkísérlik ellehetetleníteni hazájuk gazdasági életét, továbbá robbanószerkek igénybevétele gyilkosság, illetőleg végtagcsönkítés céljából erélyes intézkedéseket követelnek.

Pasit akarsz csábítani?

PEZ-cel kell őt kábítani!

Július 10-én 22 órakor Bécs XXII. kerületében (Brigittenau), a Stromstrasse és a Vorgartenstrasse sarkán, az Elektromos Művek transzformátora mellett egy robbanószerkezet lépett működésbe. Az anyagi kár jelentős.

Este Bécs XVI. kerületében (Simmering) egy robbanószerkezet fejtette ki hatását és okozott számottevő kárt egy kovácsoltvas kerítésben.

Lilliputi menyegző a Szent István-templomban! Két kis ember, Maya kisasszony és Heini úr összeházasodik!

A Zeppelin-légújó parancsnoka, dr. Friedrich Eckener közleményben jelentette ki, hogy azok a híresztelések, amelyek szerint a légújóban robbanószerkezet találtatott, abszolúte nélkülöznek minden valóság alapot. Az igazság ezzel szemben az, hogy a bombákat – nem egyet, hanem kilencet – nem a légújóban fedezték fel, hanem a hangártól másfél kilométerre levő blindenmarkti gyufagyárban, amely már évek óta illegális politikai szervezkedés fészkeként számít.

Július 11-én a Bludenz melletti Bürsben a dr. Willibald Schmeinck segédpüspök által lakott plébánia küszöbén egy robbanószerkezet rendeltetésszerű használatára került sor. A hazafias-frontista beállítottságú egyházi személynek az volt a szerencséje, hogy a robbantáskor temetesen vett részt, viszont a szakácsnő életveszélyes sérüléseket szenvedett, és több ablak is betört.

Fájdalomtól üvöltesz, mint sakál?

Gyorsan és biztosan segít TOGAL!

Klagenfurtban, a Barna Medvéhez címzett fogadóban egy robbanás számmottevő anyagi károkat okozott. Négy személy súlyosan, tizenkettő könnyebben megsérült.

Kufsteinben a zsidó kulturális egyesület szellőztetés végett nyitva tartott ablakán bedobtak egy sertécsülköt és egy kézigránátot. Utóbbi nem robbant fel, máskülönben a jelenlevő egyesületi tagok nem úszták volna meg súlyos vagy halálos sérülések nélkül. A vizsgálat megállapította, hogy a robbanószerkezet Németországban készült.

Csak TOGAL-t vegyen be Panni,

És a fejfájásnak annyi!

Rudolf K. 21 éves szőrmekikészítő-segédet és Wilhelm Z. 20 éves kocsmai-pultost Mannersdorfnál (Répcékéthely, Burgenland) tetten érték, amint a Kelet-Ausztriai Vasút egyik vágányánál robbanószerkezetet készültek elhelyezni.

Július 12-én Puchban (Braunau vármegye) egy szénaboglyában találtott 235 ammóniumnitrát patron, valamint 78 méter gyújtózsínór, valószínűsíthetőleg nemzetiszocialista háttérrel.

Nagymami a PEZ-től olyan friss,

Hogy úgy néz ki, mint egy szőke bakfis!

Fejfájáskor, reuma és köszvény esetében hatékonyan és gyorsan segít a TOGAL-tabletta!!! Mindössze 2 schilling 40 ellenében Ön is megszabadulhat fájdalmaitól!!! Több mint 6000 írásbeli pozitív orvosi vélemény!!!

Leány az égből. Irmgard Keun legújabb regénye. Kamilla mű- és berepülő szakpilótanő. Szerelmes Matthiasba, aki sarkkutató, és idegenkedik a férfias foglalkozást művelő hölgyektől, egyébként is tudományos munkája köti le minden figyelmét. Kamilla mégis közeledni próbál hozzá, és Matthias eleinte mintha viszonzná Kamilla szerelmét, de kettejük személyisége túlságosan hasonló, és emiatt a regény elején elmarad a szerelmi beteljesülés. Ám aztán kerülő úton – Kamilla elindul repülőgéppel Indiába, Matthias útra kel egy dán jégtörő fedélzetén Grönland felé – a két ember mégis egy-

másra talál. Irmgard Keun műveit Németországban tavaly betiltották, de nálunk megjelenik folytatásokban, mindig a 3. oldalon! Irmgard Keun izgalmas szerelmi tárgyú regényének közlését holnapután, szombaton kezdjük. Mostantól minden szombaton Irmgard Keun!

A kéményseprő szerencsét hoz! Erich Kästner legújabb regénye. Berlinben, a Nollendorfplatzton egy munkanélküli, amint rohan valahová, és befordul az utcasarkon, összeütközik egy kéményseprővel, és bezuhan egy pincébe. Esés közben nem sérül meg, viszont a pincében talál egy irattárcát 60 000 birodalminémet márkával. A tárcában talált egyéb iratokból megtudja a pénz tulajdonosának nevét és címét. Ezek után a munkanélküli visszajuttatja a tulajdonosnak, egy dúsgazdag ipari vállalkozónak az irattárcát a pénzzel együtt, és nemcsak kap tőle 10 000 birodalminémet márká jutalmat, hanem az illető a gyárában állást is ad neki. Erich Kästner könyveit Németországban tavaly nyilvánosan elégették, de legújabb regénye nálunk folytatásokban meg fog jelenni, minden vasárnap a 2. oldalon! Az osztrák olvasók kedvéért a birodalminémet márkában megadott összegeket a napi kurzusnak megfelelően átszámítjuk schillingre! *A kéményseprő szerencsét hoz!* Erich Kästner aktuális társadalmi kérdéseket feszegető, bátor, szókimondó, izgalmas új regénye minden vasárnap a 2. oldalon!